

Журналістська освіта в Україні: світові професійні стандарти : Матеріали шістнадцятої Всеукраїнської науково-практичної конференції (Суми, 13–14 травня 2020 р.) / уклад. : І. Р. Жиленко, О. Г. Ткаченко. – Суми : Сумський державний університет, 2020. – 171 с.

До збірки увійшли наукові матеріали викладачів та аспірантів кафедри журналістики та філології СумДУ та інших ВНЗ України, а також студентів спеціальностей «Журналістика», «Реклама і зв'язки з громадськістю», «Медіакомунікації». Дослідження по/в'язані з комплексною програмою науково-дослідних робіт СумДУ, безпосередньо з науковим напрямом досліджень кафедри журналістики та філології у межах теми «Особливості формування національного інформаційного простору України: від радянської системи ЗМІ до демократичної моделі».

Матеріали друкуються в авторській редакції.

Journalism Education in Ukraine: World Professional Standards : the Materials of the 16th International Scientific Practical Conference (Sumy, 13–14 May 2020) / compiled by I. Zhylenko, O. Tkachenko. – Sumy : Sumy State University, 2020. – 171 p.

The collection includes scientific materials of teachers and graduate students of the Department of Journalism and Philology of the Sumy State University and also students with the chief subject «Journalism», «Advertising and Public Relations», «Media communication». The research is related to the complex program of scientific works of the Sumy State University, directly to the scientific sphere of the research of the Department of Journalism and Philology within the theme «Features of Formation of the National Information Space of Ukraine: from the Soviet System to a Democratic Media Model».

Materials are printed in the original edition.

побаченим [4, с. 168]. За Б. Брехтом поняття «віджити», – означає не руйнувати органічних властивостей предметів, не нав'язувати їм непритаманних і невластивих якостей.

П'єса «Матінка Кураж та її діти» Б. Брехта написана в 1939 р. як пересторога про небезпеку Другої світової війни. За словами О. Гальчук, літературним джерелом п'єси стала повість німецького письменника XVII ст. Г. Гриммельсгаузена «Дивовижний життєпис бувалої пройдисвітки та заброди Кураж». Використавши її мотиви, Б. Брехт створив оригінальний твір про трагедію і провину матері, драматичну долю народу [4, с. 172]. Твір «Матінка Кураж та її діти» Б. Брехта за жанром – історико-алегорична драма. В основу цієї драми митець вкладає два головних принципи: 1) власні роздуми про сучасну дійсність, в яких наявне застереження людям щодо їхнього найближчого майбутнього; 2) історична хроніка. Застосування автором стилістично-нейтральної лексики в п'єсі допомагає читачеві заглибитися в смислову структуру твору та визначити тональність змісту. Наприклад: „Командувач Уксеншерва вербує в Даларне військо для походу на Польщу”[2, с. 4]. Під дієсловом „вербувати”(нім. *rekrutieren*) ми розуміємо, що письменник залучає героя до якоїсь дії.

Новацією нашого сьогодення є використання в художньому мовленні слів, котрі відбивають певні особливості рис зовнішності й характеру людини. Прикладом виступає цитата з твору «Матінка Кураж та її діти»: „Одного лобуря я, нарешті, піймав, подивився крізь пальці на те, що в нього курячі груди, удав, ніби не помічаю у нього розширених жил, добряче його напоїв, він уже підписався, я плачу за горілку, а він іде надвір”[2, с. 4]. Звідси бачимо такі слова як „лобурь” (неотеса), „подивитися крізь пальці” (нехтувати ким-, чим-небудь), „курячі груди” (здавлена з боків грудна клітка), „розширені жили” (розширені судини) демонструють чітку характеристику опису персонажа.

Висновки. Таким чином, стилістично-нейтральна лексика не має експресивного забарвлення. Вона є основою для усного й писемного мовлення. В сучасній лінгвістиці вважають стилістично-нейтральну лексику загальноживаною. Але на прикладі п'єси «Матінка Кураж та її діти» Б. Брехта ми звернули увагу на те, що стилістично-нейтральна лексика увиразнює динаміку важливих моментів мовлення в творі та містить стилістично-оцінний відтінок.

Список літератури

1. Бойко Н. Українська експресивна лексика: проблеми семантики і функціонування. – Автореф. дис. на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук зі спеціальності 10.02.01 – українська мова. – Інститут української мови НАН України, / Н. Бойко. – Київ, 2006. – 20 с.
2. Брехт Б. Матінка Кураж та її діти. Хроніка з часів Тридцятилітньої війни [пер. з нім. М. Зісмана] / Б. Брехт. – К. : Портфель, 2015. – 90 с.
3. Кочан І. Лінгвістичний аналіз тексту / І. Кочан. – К. : Знання, 2008. – 423 с.
4. Кузьменко В. Історія зарубіжної літератури ХХ ст./ В. Кузьменко – К. : Академія, 2010. – 496 с.
5. Словник української мови: в 11 томах. Т. 2 / [авт. – уклад. . І. Білодіда]. – К. : Наукова думка, 1970–1980. – 487 с.

ІНТИМІЗАЦІЯ ТА ДІАЛОГІЗАЦІЯ ЯК СТРАТЕГІЇ ПІДВИЩЕННЯ СУГЕСТИВНОЇ ВПЛИВОВЕНОСТІ ПОВІДОМЛЕННЯ

*Наталія Руденко,
аспірант, СумДУ*

У дослідженні на основі контент-аналізу здійснена спроба визначити лінгво-стилістичні інструменти діалогізації та інтимізації в контенті газети «The Day». Автор доходить висновку, що найбільш ефективним для посилення сугестивного впливу є поєднання кількох інструментів в межах одного або різних видів цих стратегій.

Ключові слова: сугестія, інтимізація, діалогізація.

INTIMIZATION AND DIALOGIZATION AS STRATEGIES FOR ENHANCING THE SUGGESTIVE INFLUENCE OF A MESSAGE

Natalia Rudenko,
post-graduate student, Sumy State University

In the study on the basis of content analysis an attempt was made to define the linguistic stylistic instruments of dialogization and intimization in the content of the newspaper «The Day». The author concludes that the most effective in enhancing the suggestive influence is the combination of several instruments within one or different kinds of these strategies.

Keywords: suggestion, intimization, dialogization.

В епоху інформаційної глобалізації та розширення комунікаційного простору ЗМІ медіамовлення стає інтерактивним, діалогічним, потенційно гіпертекстуальним, а також містить елементи емоційно-інтелектуального спілкування автора з читачем. Ці мовні процеси сприяють підвищенню сугестивної впливовості інформаційних повідомлень, що обумовлює актуальність дослідження сугестивного інструментарію таких феноменів, як діалогізація та інтимізація в контенті сучасних популярних електронних ЗМІ. Вивченням текстових елементів, основною функцією яких є навіювання, тобто мовленнєвий вплив на адресата, займалися такі вчені, як В. Є. Чернявська, С. П. Хорошилова, М. М. Кохтєв, С. А. Чубай, А. В. Кольорова, І. Б. Александрова, Н. Г. Бабіч, О. П. Сковородніков, К. В. Скорик та ін.

Метою нашої розвідки є визначення лінгво-стилістичних інструментів діалогізації та інтимізації як стратегій підвищення сугестивної впливовості повідомлення. Дослідження здійснювалось на матеріалі англійської електронної газети «The Day» за серпень 2018 р. (№41-44).

Основними задачами діалогізації та інтимізації медіамовлення є емоційне зближення між суб'єктами комунікації, формування стійкого почуття довіри до наданої інформації та, як наслідок, підвищення авторитету видання та рівня його впливу на громадську думку. «Таким чином журналіст підвищує комунікативний статус аудиторії, сприймає її як рівноправного учасника діалогу» [1]. Як засіб сугестії, «інтимізація реалізується на інтонаційно-синтаксичному рівні через інтимізуючі інтонації, що функціонують як спосіб, паралельний будові речень, при якому живе розмовне мовлення передається за допомогою риторичних запитань, окличних речень, побудов запитань-відповідей, ужитих не в прямому мовленні» [2, с. 8]. Крім того, основною ознакою інтимізації є розмовність, так як сенс інтимізації мовлення полягає у зниженні офіційності спілкування та створення атмосфери невимушеності, в тому числі за допомогою певних лексичних засобів, наприклад, елементів експресивної розмовної лексики, трансформації фразеологізмів та стійких виразів, паремії, мовної гри, прецедентних концептів.

Інструменти інтимізації використовуються також і для посилення потенційної діалогічності матеріалу, надання йому суб'єктивної модальності. Діалогізація медіатекстів – це сукупність «синтаксичних та лексико-стилістичних прийомів організації тексту, які активізують реакцію читачів у відповідь» [1], тобто викликають ментальний відгук на текст. «Зовнішня діалогізація дозволяє встановлювати довірливі стосунки між мовцем і слухачем, а внутрішня є ефективним способом привертання уваги слухачів [3, с. 133]. С. П. Хорошилова відносить до способів зовнішньої діалогізації процесу мовленнєвого впливу на аудиторію вживання займенника “ми”, звертань, питально-відповідних єдностей, вставних конструкцій, форм наказового способу. Внутрішніми способами є метафора, персоніфікація, риторичні питання, засоби модальності, повтори та ін. При цьому Н. Г. Бабіч, зауважує, що «набуваючи більш динамічного характеру, внутрішня діалогізація співпадає з інтимізацією» [4]. К. В. Скорик засобами інтертекстуальної діалогізації називає авторський коментар або ремарку, цитацію, алюзію. «Вони привносять в текст елементи «чужого слова», які сприяють появі нових смислів, образів в свідомості суб'єкта – читача, який сприймає текст» [5, с. 102].

Журналістські матеріали досліджуваного електронного видання належать до міжсуб'єктного типу діалогізації, що передбачає наявність діалогу автор-читач або автодіалогу. На основі контент-аналізу чотирьох номерів англійської електронної газети «The Day» за серпень 2018 р. ми визначили лінгво-стилістичні інструменти діалогізації та інтимізації (див. табл. 1-4).

Табл. 1. Інструменти інтимізації

Окличні речення	Комунікативне мовчання	Розмовна лексика	Стійкі вирази	Паремія	Прецедентна лексика	Мовна гра	Параграфіми	Всього
10	10	15	42	5	21	3	13	119

Серед інструментів інтимізації у журналістських матеріалах найуживанішими виявились стійкі вирази (35 %), які є звичними для читача мовними штампами, а отже спрощують сприйняття інформації. Саме на трансформації фразеологізмів ґрунтується мовна гра у такому прикладі: «In order to understand someone's path, you need to get into their shoes [6] – Щоб осягнути обраний людиною шлях, потрібно одягти її черевики.» Ця фраза містить елементи ідіоми «to be in one's shoes» (бути на місці кого-небудь), дослівний переклад якої «бути у чужих черевиках». У результаті трансформації, ідіома отримала звучання «одягти її черевики», тобто «поставити себе на її місце». Серед нових інструментів є використання такої параграфіми як знак хештег, особливо в заголовках, для надання фразі значення широковідомого вислову або теми, яка палко обговорюється широким загалом: «#Film or no film?» [7] — #Фільм чи не фільм? У цьому заголовку засоби параграфіми якісно поєдналися із засобами інтертекстуальної діалогізації, а саме алюзією на відомий вислів «To be or not to be» (Бути чи не бути?)

Табл. 2. Інструменти внутрішньої діалогізації

Риторичні питання	Метафора	Персоніфікація	Повтори	Засоби модальності	Всього
37	61	7	19	38	162

Найбільшу кількість прикладів внутрішньої діалогізації становить метафора (37,7%).

Табл. 3. Інструменти зовнішньої діалогізації

Інклюзивний займенник «ми»	Звертання	Форми наказового способу	Вставні конструкції	Питально-відповідні єдності	Всього
17	10	5	10	9	51

Найбільшу частку у загальній кількості інструментів зовнішньої діалогізації становить інклюзивний займенник «ми» (33%).

Табл. 4. Інструменти інтертекстуальної діалогізації

Коментар	Алюзія	Цитація	Всього
6	6	3	15

Коментар та цитація використовуються як інструменти інтертекстуальної діалогізації з однаковою частотністю (по 40% від загальної кількості прикладів). Найбільше серед лінгвостилістичних інструментів діалогізації та інтимізації в контенті досліджуваного видання виявлено метафоричних висловлювань (17,6%), найменше – мовної гри та цитації (по 0,9%).

Висновки. Таким чином, найбільш ефективними для посилення сугестивної впливовості повідомлення є поєднання кількох інструментів в межах одного або різних видів діалогізації та інтимізації, наприклад, риторичне питання зі звертанням, стійкі вирази у питально-відповідних єдностях, інклюзивний займенник «ми» із засобами модальності, комунікативне мовчання (незавершені висловлювання) із вставними конструкціями, коментар в окличному реченні та ін. Серед загальної кількості прикладів ми нарахували 44 таких поєднань.

Відтак в процесі діалогізації та інтимізації медіамовлення інформаційні повідомлення сучасних електронних ЗМІ набувають діалогічності, інтертекстуальності, стають креолізованими, а рівень їх сугестивного потенціалу та змістовного впливу зростає.

Список літератури

1. Александрова И. Б. Диалогичность как категориальная характеристика речи современного общества / И. Б. Александрова, В. В. Славкин // Медиаскоп. – 2015. – № 4. – С. 7. Режим доступа : <http://www.mediascope.ru/2029>
2. Корольова А. В. Лінгвопоетичний і наративний коди інтимізації в художньому тексті (на матеріалі української та російської прози другої половини XIX – першої половини XX століть) [Рукопис] : автореферат дис. ... д-ра філолог. наук: 10.02.01, 10.02.02 / Алла Валер'янівна Корольова; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т філології. – К., 2003. – 35 с.

3. Хорошилова С. П. Диалогизация процесса речевого воздействия на аудиторию // Международный журнал экспериментального образования. – 2010. – № 11. – С. 131-132.
4. Бабич Н. Диалогизация и интимизация как средства персуазивности в политическом дискурсе // Вестник МГОУ. – 2012. – № 6. – С. 97–103. – Режим доступа : <http://knigilib.net/book/477-lingvistika-vestnik-mgou-62012/19-dialogizaciya-i-intimizaciya-kak-sredstva-sozdaniya-persuazivnosti-v-politicheskom-diskurse-na-materiale-prezidentskogo-intervyu-b-klintona-dzh-busha-mladshego-i-baraka-x-obamy.html>
5. Скорик К. В. Типы диалогизации : их функции и языковая репрезентация в тексте художественной прозы / К. В. Скорик // Вестник Ленинградского государственного университета им. А. С. Пушкина. – 2008. – № 2 (10). – С. 98–107.
6. “We will not allow a revanche”. *The Day*. № 42. 16.08.2018. URL: <https://day.kyiv.ua/en/article/close/we-will-not-allow-revanche>
7. #Film or no film? *The Day*. № 42. 15.08.2018. URL: <https://day.kyiv.ua/en/article/culture/film-or-no-film>

Науковий керівник:, д. філол. наук, професор СумДУ *Олена Ткаченко*

ОСОБИСТИЙ ДОСВІД АВТОРА ЯК СКЛАДОВА КОЛОНОК «L'OFFICIEL УКРАЇНА»: ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ

Марина Садівнича,
аспірант СумДУ

Розглядаються особливості медіавиявлення особистого досвіду автора в колонках журналу «L'Officiel Україна». Акцентується увага на функціональному значенні такої форми позиціонування колумніста.

Ключові слова: *особистий досвід, авторська колонка, колумніст, L'Officiel Україна, функції.*

AUTHOR'S PERSONAL EXPERIENCE AS A COMPONENT OF THE COLUMNS OF «L'OFFICIEL UKRAINE»: FUNCTIONAL PURPOSE

Maryna Sadvynycha,
postgraduate student, Sumy State University

The features of the media expression of the author's personal experience in L'Officiel Ukraine columns are considered. Attention is drawn to the functional purpose of this positioning forms of columnist.

Keywords: *personal experience, author column, columnist, L'Officiel Ukraine, functions.*

Досліджуючи проблеми сучасної журналістики, вчені нерідко звертаються до питання суб'єктивізму в текстах ЗМІ. Особливо актуальною проблема суб'єктивізму стає, коли мова йде про колонки, де найбільше розкривається авторське «Я». Будь-який публіцистичний матеріал так чи інакше подається через призму світогляду автора, його особистісних рис, а нерідко – й особистого досвіду оповідача.

Теоретичне підґрунтя дослідження складають праці вчених, які зверталися до проблеми психологічних аспектів журналістської творчості (В. Здоровега, Г. Кривошея) та, зокрема, способів відображення авторського «Я» в тексті (Х. Калинюк, Г. Чижинюк, С. Шебеліст).

Мета дослідження – визначення особливостей висвітлення особистого досвіду в авторських колонках журналу «L'Officiel Україна».

Досліджуючи питання суб'єктивізму в журналістиці, Г. Чижинюк стверджує: «Різні способи авторського самовираження лише сприяють глибиннішому осмисленню об'єктивних сторін події, яка описується. Серед цих способів особливого значення набуває категорія авторського «Я». Використовуючи цей своєрідний інструмент, журналіст може активно втручатися в перебіг подій, контактувати з героями, висловлювати власні позицію й думку» [4].